

Suomen ympäristökeskuksen toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2010 - 2013

Oili Soinisalo ja Ismo Tiainen (toim.)

SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUKSEN
RAPORTTJA 4/2009

Suomen ympäristökeskuksen toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2010 - 2013

Olli Soinisalo ja Ismo Tiainen (toim.)

Helsinki 2009

SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS

SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUKSEN RAPORTTEJA 4/2009
Suomen ympäristökeskus
Hallinto-osasto

Taitto: Katariina Kytönen

Julkaisu on saatavana myös internetistä:
www.ymparisto.fi/julkaisut

Edita Prima Oy, Helsinki 2009

ISBN 978-952-11-3369-5 (nid.)
ISBN 978-952-11-3370-1 (PDF)
ISSN 1796-1718 (pain.)
ISSN 1796-1726 (verkkoj.)

SISÄLLYS

1 Toimintaympäristön keskeiset muutokset	5
2 Strategiset linjaukset	11
2.1 Toiminta-ajatus, visio ja mittarit	11
2.2 Toiminnan vaikuttavuus.....	12
2.2.1 Strategiset painopisteet	12
2.2.2 Vaikuttavuuden strategiset tavoitteet	13
2.3 Tulokset ja laadun hallinta	14
2.3.1 Tutkimustoiminnan ja asiantuntijapalveluiden yleiset linjaukset ..	14
2.3.2 Linjaukset sektoreittain	15
2.3.3 Tukipalveluiden linjauksetTietohallinto	19
2.3.4 Laadun hallinta Laadun kehittäminen sekä yhteiskunnan elintär-....	
2.4.Rahoitus ja toiminnallinen tehokkuus	22
2.4.1 Rahoitus	22
2.4.2 Toiminnallinen tehokkuus.....	25
2.5 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	26
2.5.1 Strategiset tavoitteet.....	26
2.5.2 Voimavarojen suuntaaminen	26
2.5.4 Henkilöstön kehittäminen	28
Kuvailulehdet	30

1 Toimintaympäristön keskeiset muutokset

Globalisaatio

Hallitusohjelman (2007) mukaan Suomi osallistuu aktiivisesti kansainväliseen yhteistyöhön globaalien ympäristöongelmien ratkaisemiseksi ja yhteisten ympäristöpoliittisten tavoitteiden edistämiseksi. Kulutuksen ja tuotannon vaikutukset ympäristöön ulottuvat yli maiden rajojen, kun suuri osa raaka-aineista ja energiasta tuodaan ulkomailta, osa tuotannosta siirretään kustannuksiltaan halvempiin maihin ja tavarat kulkevat yhä vapaammin maasta toiseen. Kestävä kehitys edellyttää globaalitason vahvempaa politiikkaa ja hallintaa samoin kuin haitallisten ympäristövaikutusten vähentämistä koko tuotannon elinkaaren aikana.

Kansainvälisessä politiikassa ja erityisesti kansainvälisen kaupan pelisääntöjen kehittämisessä korostetaan ympäristöarvoja ja kestävä kehityksen periaatteita. Raja kansallisen ja kansainvälisen ympäristöpolitiikan välillä hämärtyy. Ympäristöhallinnon keskeinen haaste on toisiinsa vahvasti kytkeytyneiden globaali- ja paikallistason ympäristökysymysten samanaikainen hallinta. Globalisoituva tuotanto ja kulutus lisäävät kansainvälisten sopimusten painoarvoa.

Ympäristönsuojelun haasteet

Ilmastonmuutos ja energian tuotanto

Ilmastonmuutos on aikakautemme suurimpia haasteita. Suomen on osaltaan kannettava vahva vastuu ilmastonmuutoksen hillitsemisestä. Euroopan Unioni on sitoutunut vähentämään kasvihuonekaasupäästöjään 20 prosentilla vuoden 1990 tasosta vuoteen 2020 mennessä. Vähentämistavoite nousee 30 prosenttiin, jos Kioton jälkeiselle ajalle syntyy kansainvälinen sopimus.

IPCC:n (Intergovernmental Panel on Climate Change) arvioiden mukaan ilmastonmuutoksen täydellinen pysäyttäminen on mahdotonta ja ilmastonmuutoksen vaikutukset Euroopassa ja arktisella alueella ovat jo merkittäviä. Sopeutumistoimista on siten tullut hillintätoimien välttämätön täydentäjä.

Suomessa energiantuotannon paineet kohdistuvat enenevästi omiin uusiutuviin luonnonvaroihin. Bioenergian ja vesi- ja tuulivoiman merkitys kasvaa. Bioenergian tuotannon voimakas lisääminen edellyttää parempaa tietoa koko elinkaaren ympäristövaikutuksista. Ydinenergiateknologian ja sen hyväksyttävyyden kehittyminen vaikuttavat tuleviin energiaratkaisuihin.

Kestävä tuotanto ja kulutus

Teollisuuden ja yhdyskuntien päästöjä vesistöihin, happamoittavia päästöjä ilmaan sekä kaatopaikoille päätyvän jätteen määrää on pienennetty oleellisesti. Kun päästöjä ei enää kyetä vähentämään puhdistustekniikoita kehittämällä, huomiota on kiinnitettävä tuotannon ja kulutuksen aine- ja energiavirtoihin kokonaisuutena. Suomen kansallisen kestävästi kulutuksen ja tuotannon ohjelman tavoitteena on, että tulevaisuuden Suomessa tuotannon ekotehokkuus on maailman kärkitasolla.

Muuttoliike ja yhdyskuntarakenne

Muuttoliike maaseudulta taajamiin on synnyttänyt alueita, joihin kohdistuu kahdentyypisiä paineita samanaikaisesti. Alueiden edellytetään tuottavan luotettavia teknisiä palveluita (esimerkiksi energia-, vesi- ja jätehuolto, liikenne) ja samalla tarjoavan korkealuokkaisia ekosysteemipalveluita (esimerkiksi virkistys, luonnontilainen ekosysteemi). Paineiden hallitseminen edellyttää teknisen ja ekologisen osaamisen integrointia. Suurten ympäristökysymysten ratkaisemisessa urbaanit ympäristöt ovat avainasemassa.

Muuttoliike ja kaupungistuminen näkyvät myös kylämäisen asutuksen hallitsemattomana lisääntymisenä kasvavien kaupunkiseutujen reunoilla. Kaupunkiseutujen reunakylissä on taajamia huomattavasti väljempi asutusrakenne. Harva asutus hankaloittaa lähipalvelujen ja joukkoliikenteen järjestämistä ja lisää siten yksityis-autoilua.

Luonnon monimuotoisuus

Etelä-Suomen metsäluonnon monimuotoisuudesta huolehtiminen, Itämeren vedenalaisen luonnon kartoittaminen ja turvaaminen sekä ilmastonmuutoksen aiheuttamien uhkatekijöiden tunnistaminen uudistavat luonnonsuojelua. Suomen uhanalaiset luontotyytit ja maatalouteen liittyvät elinympäristöt nousevat vahvemmin esille. Kansainvälisiä linjauksia ja päätöksiä muun muassa monimuotoisuuden vähenemisen hidastamisesta ja pysäyttämistä toteutetaan Suomen luonnon monimuotoisuuden strategian ja toimintaohjelman (2006-2016) avulla.

Vesivarat ja vesiensuojelu

Suomessa on käynnissä useita vesialan kehittämiseen liittyviä ohjelmia ja hankkeita, jotka osaltaan toteuttavat hallitusohjelman tavoitetta: ympäristöteknologiaa edistetään yhteistyössä ympäristöhallinnon ja muiden alueella toimivien tahojen kanssa. Ympäristö- ja vesiteknologiaa kehitetään huomioiden myös vientimahdollisuudet.

Suomen vesiohjelma (2008) pyrkii lähentämään tutkimusta ja käytäntöä, edistämään vesialan näkyvyyttä sekä kasvattamaan vesisektorin roolia Suomen kv-yhteistyössä. Vuonna 2008 hyväksyttävän Suomen vesialan kv-strategian tavoitteena on mm. korostaa veden merkitystä muiden kehitysyhteistyön tavoitteiden toteutumisen kannalta. Kansainvälistä yhteistyötä lisätään vesivarainhallintaan ja vesivarojen kestävästi ja hyödylliseen käyttöön liittyvissä kysymyksissä. Strategia nostaa esiin myös veteen liittyvät turvallisuuskysymykset: vesi, ilmasto ja ilmastonmuutos muodostavat kokonaisuuden, jonka painoarvoa kehitysyhteistyössä on myös turvallisuuden takia lisättävä.

EU:n vesipolitiikan puitedirektiivin toimeenpano edellyttää Suomessa merkittävää työpanosta suunnitelmakaudella. Ensimmäiset direktiivin mukaiset seurantaohjelmat valmistuivat vuonna 2007 ja vesienhoitoalueiden toimenpideohjelmien sekä vesienhoitosuunnitelmien tulee olla valmiit vuonna 2009. Vesitaloudessa läpäiseväksi periaatteeksi nousee vesistöalueiden yhteen sovitettu hoito. Siinä yhteiskunnan eri taloudellisten sektoreiden tarpeet sovitetaan yhteen ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä kehityksen asettamissa rajoissa.

Merentutkimus ja -suojelu

EU:n meristrategiadirektiivi hyväksyttiin vuonna 2008. Yhdessä HELCOMin Itämeren suojeleohjelman kanssa se edellyttää Suomessa vesiensuojelun kohdentamista erityisesti Itämerikysymyksiin. Osa tästä työstä toteutuu vesipolitiikan puitedirektiivin työn puitteissa, osa edellyttää uutta tutkimus- ja kehittämistoimintaa erityisesti koko meren hyvän tilan määrittämiseksi ja myös uudentyypisten suojelukeinojen arvioimiseksi.

Merentutkimuslaitoksen merikemiallisen ja biologisen toiminnan ja tutkimusinfrastruktuurin SYKEen liittämisen jälkeen SYKE on Suomen keskeinen merentutkimuksen ja suojelun toimija ja koordinaattori. SYKEen merikeskuksen toiminnan täysipainoinen käynnistäminen ja toiminnan kehittäminen edellyttää aktiivisia toimenpiteitä tulevina vuosina.

Öljy- ja kemikaalionnettomuudet

Kasvava meriliikenne lisää öljy- ja kemikaalionnettomuuksien riskiä erityisesti Itämerellä ja lähialueilla. Kuljetukset ylittävät 200 miljoonaa tonnia jo ennen vuotta 2010. Liikenneturvallisuuden lisääminen merellä sekä vahinkojen torjuntavalmiuden ylläpito ja parantaminen edellyttävät jatkuvaa aktiivista toimintaa. Vuoden 2011 alussa käyttöön otettava uusi monitoimialus parantaa erityisesti talvella tapahtuvien öljyvahinkojen torjuntavalmiutta. Vuonna 2009 perustettava öljyntorjunnan osaamiskeskus lisää torjuntakalustovalmiutta varsinkin rannikkoalueella.

Kemikaalien riskien hallinta

EU:n uusi asetus kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista ja lupamenettelystä (REACH-asetus) tuli voimaan 1.6.2007. Valmisteilla on myös asetus kemikaalien yhdenmukaistetun luokitus- ja merkintäjärjestelmän (GHS) toimeenpanosta EY-lainsäädäntöön. REACH ja GHS edellyttävät jäsenmailta osallistumista näiden säädösten mukaisiin menettelytapoihin, jotta asetetut tavoitteet kemikaalien turvallisesta käytöstä toteutuisivat.

Nanoteknologia

Nanoteknologia on nopeasti kasvava teollisuuden ala. Sovelluksia käytetään mm. kuluttajatuotteissa, lääketieteellisyydessä ja muissa kyseiseen teknologiaan nojaavissa sovelluksissa. Nanoteknologia mahdollistaa huomattavia materiaalisäästöjä ja sovellusten merkitys kasvaa todennäköisesti myös ympäristönsuojelussa, kuten kunnostus- ja puhdistushankkeisiin liittyvissä tekniikoissa. Nanohiukkasten ja -materiaalien

turvallisuusriskit ja ympäristövaikutukset ovat huonosti tunnettuja ja edellyttävät osaamisen kehittämistä ja uuden tiedon tuottamista.

Hallinnon kehittäminen

Valtionhallinnossa on käynnissä useita samanaikaisia kehittämishankkeita, joiden huomioon ottaminen SYKEN strategisessa suunnittelussa on haastavaa.

ALKU-hanke

Aluehallinnon uudistamishankkeen (ALKU-hanke) tuloksena valtion aluehallinnon tehtävät järjestetään kahden viranomaisen pohjalle: elinkeino-, liikenne- ja luonnonvarakeskuksiin ja aluehallintoviranomaisiin. Niihin kootaan valtion nykyisen kuuden viranomaisen toiminnat (lääninhallitukset, työ- ja elinkeinokeskukset, alueelliset ympäristökeskukset, ympäristölupavirastot, tiepiirit ja työsuojelupiirit). Uudet virastot aloittavat toimintansa vuoden 2010 alusta.

Alueelliset ympäristökeskukset ovat SYKEN tärkeitä yhteistyökumppaneita ja asiakkaita tutkimus- ja asiantuntijapalvelutehtävissä. SYKellä on myös keskeinen rooli ympäristöhallinnon viestinnässä ja tietohallintopalveluissa. ALKU-hanke muuttaa SYKEN tehtäviä ja yhteistyön tapoja alueellisten toimijoiden kanssa. Vaikutukset tarkentuvat ALKU-hankkeen edetessä.

Ympäristöhallinnon tietohallinnon rakenne muuttuu perusteellisesti ALKU-hankkeen myötä. Hallinnonalakonsernina hoidettu tiedon hallinta ja tietohallinto jakaantuvat uudelleen alue- ja keskushallintoon. SYKEN osuus perustietotekniikan palvelutuotannosta pienenee, kun perustettava aluehallinnon tietohallinto-organisaatio ja valtion IT-palvelukeskus hoitavat suuren osan tehtävistä.

Sektoritutkimus ja ympäristö- ja luonnonvarakonsortio

Opetusministeriö laatii vuoden 2008 lopulla ehdotuksen sektoritutkimuksen rakenteelliseksi uudistamiseksi ja henkilöstövähennysten saavuttamiseksi. Mahdolliset muutokset sektoritutkimuksen ohjauksessa ja rahoituksessa vaikuttavat myös SYKEN toimintaan.

Ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö sopivat syksyllä 2008 ympäristö- ja luonnonvarakonsortion perustamisesta. Konsortioon kuuluvat molempien ministeriöiden alaiset tutkimuslaitokset. Tavoitteena on koota hajallaan olevaa ympäristö- ja luonnonvaratutkimusta tiiviimmin yhteen. Konsortio toteuttaa yhteisiä tutkimusohjelmia ja seurantoja, tuottaa koordinoitusti asiantuntijapalveluja sekä joitakin tutkimuksen tuki- ja infrastruktuuripalveluja.

Laboratoriotoiminta

Ympäristöhallinnon laboratoriotoimintaa on kehitetty järjestelmällisesti jo vuosia, ja muutoksia on tehty varsinkin aluehallinnossa. Ympäristöministeriöllä on tarkoitus jatkaa aluehallinnossa vielä toimivien laboratorioiden toiminnan kokoamista. Eräs vaihtoehto on niiden kokoaminen SYKEN alaisuuteen jatkokehittämistä varten. Lisäksi kesällä 2008 valmistui selvitys eräiden valtion laboratoriotoimintojen järjestämisestä. Raportissa ehdotetaan, että mahdollinen laboratoriokeskus perustaan jonkin

olemassa olevan viraston tulosityksiköksi ja toiminnan suunnittelu voisi alkaa vuoden 2009 alusta. Toteutuksesta ei ole vielä tehty päätöksiä.

Kansallinen kemikaalivirasto

Valtiovarainministeriö asetti vuoden 2008 keväällä työryhmän laatimaan selvityksen kansallisen kemikaaliviraston perustamisesta. Hankkeen tavoitteena on selvittää mahdollisuudet perustaa kemikaalivirasto, jolle voitaisiin keskittää sosiaali- ja terveysministeriön, ympäristöministeriön, maa- ja metsätalousministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalojen kemikaalivalvonta. Tehtävän toteuttamiseksi asetettu selvityshenkilö on tehnyt työryhmälle ehdotuksen vaihtoehtoisista periaateratkaisuista kansallisen kemikaaliviraston perustamiseksi. Työryhmän ehdotus valmistuu vuoden 2008 lopulla.

Tuottavuusohjelma ja alueellistaminen

SYKE toteuttaa valtionhallinnon tuottavuusohjelmaa henkilöstösuunnitelman avulla. Suuri haaste on löytää tasapaino vähenevän henkilöstön ja lisääntyvien, usein uudenlaista osaamista edellyttävien tehtävien välillä. Tasapainon löytymisen edellytyksenä on vähemmän tärkeiden tehtävien tunnistaminen yhteistyössä ohjaavien ministeriöiden kanssa, ja tällaisista tehtävistä luopuminen tai muutokset tehtävien hoidon tavoissa.

Hallitusohjelman mukaisesti jatketaan työpaikkojen alueellistamista SYKEN alueellisiin toimipaikkoihin. Alueellistamisessa käytetään hyväksi henkilöstön poistuman suomat mahdollisuudet. Alueellistamisella pyritään osaltaan vastaamaan toimintaympäristön muutokseen parantamalla yhteistyöedellytyksiä ja keskittämällä toimintaa vahvoihin osaamiskeskittyisiin.

Tiedon hallinnan ja viestinnän kehittäminen

Valtioneuvoston periaatepäätöksen (2006) mukaan IT-toiminnan voimavarat virastoissa kohdistetaan ydintoiminnan kehittämiseen. Perustietotekniikkapalvelut tuotetaan mittakaavaetujen hyödyntämiseksi yhtenäisesti ja mahdollisimman keskitetysti. Merkittäviä tuottavuus-hyötyjä tavoitellaan mm. tehostamalla yhteisten tietovarantojen käyttöä ja minimoimalla moninkertaista tiedonkeruuta.

Valtioneuvoston tietoyhteiskuntaohjelma korostaa tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä koko yhteiskunnassa. Tämä edellyttää vuorovaikutteisten toimintatapojen ja sähköisten palvelujen luomista. Se vaatii koordinaatiota eri sektorien ja viranomaisten välillä sekä johtamis- ja toimintatapojen ja palveluprosessien uudelleen tarkastelua. Sähköisen asiointin infrastruktuurien kehittelytyö avaa uudenlaisia mahdollisuuksia määritellä palveluprosessit ja tehostaa toimintoja. Haasteina ovat erilaisten tietojärjestelmien integrointi ja yhteensopivuus.

Valtionhallinnon muutokset heijastuvat myös viestinnän toimintatapoihin ja järjestäytymiseen. Entistäkin merkityksellisemmäksi tulee poikkihallinnollinen yhteistyö ja verkottuminen, mikä heijastuu erityisesti ympäristöhallinnon verkkopalveluiden kehittämiseen.

SYKEN talousnäkymät

Valtion taloudenpito jatkuu kireänä ja maailmanlaajuinen talouskriisi lisää tulevien vuosien haasteita entisestään. Yhä suurempi osuus yliopistojen ja valtion tutkimuslaitosten menoista katetaan ulkopuolisella rahoituksella. Ministeriöiden tutkimusrahoituksen supistuessa muun ulkopuolisen rahoituksen merkitys kasvaa kaikissa tutkimusta tekevissä laitoksissa. Myös kilpailu rahoituksesta kiristyy. Menestymisen edellytyksenä on toiminnan jatkuva parantaminen organisaation kaikilla tasoilla.

Kustannustason yleisen nousun, alueellistamisen synnyttämien suorien ja välillisten kustannusten sekä tuottavuusohjelman edellyttämien supistusten vuoksi SYKEN taloudellinen liikkumavara pienenee, ellei tuloja kyetä lisäämään ja kustannuksia karsimaan.

2 Strategiset linjaukset

2.1.

Toiminta-ajatus, visio ja mittarit

SYKEN toiminta-ajatus

Tutkimuksesta ja osaamisesta palveluja ympäristön hyväksi.

SYKEN visio vuodelle 2015

Olemme yksi maailman johtavista monitieteellisistä ympäristöalan asiantuntijoista ja vaikuttajista.

SYKEN strategia noudattaa tulosprisman rakennetta. Siinä asetetaan tavoitteet vaikuttavuudelle, tuloksille ja laadun hallinnalle, tehokkuudelle sekä henkisten voimavarojen hallinnalle ja kehittämiselle.

Toiminnan suunnittelun ja seurannan tarpeisiin on valittu seuraavat strategiset mittarit, jotka antavat yleiskuvan SYKEN nykytilasta tulosprisman määrittelemillä alueilla:

- Mediabarometri
- Julkaisujen määrä julkaisutyypeittäin
- Asiakas-/sidosryhmiltä saadut arvioinnit
- Rahoitusjouston määrä
- Valikoitujen tuotteiden ja palveluiden tuottavuus
- Työyhteisön toimivuus

Nämä mittarit ovat indikaattoreita laajemmista muutoksista ja kehityskuluista, ja sama mittari voi kuvata tulosprisman usean osa-alueen kehitystä. SYKEN johto hyödyntää mittareita siten, että ajankohtaisimmat tiedot indikaattoreista käsitellään ainakin kerran vuodessa johtoryhmässä. Johtoryhmä myös asettaa tavoitearvoja ja sen päätöksellä voidaan ryhtyä koko SYKEä koskeviin kehittämistoimiin. Osasto- ja yksikötasolla indikaattoreiden kehitystä seurataan ja niitä hyödynnetään soveltuvin osin tulossopimuksissa.

Toiminnan vaikuttavuus

Strategiset painopisteet

SYKEN visiona on olla vuonna 2015 yksi maailman johtavista monitieteellisistä ympäristöalan asiantuntijoista ja vaikuttajista. Sen toteutuminen edellyttää uuden tiedon, osaamisen, toimenpideohjelmien ja palvelujen aikaansaamista SYKEN kaikilla toiminnan alueilla sekä toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten hyvää ennakkointia. SYKEN vaikuttavuutta voidaan arvioida sillä, kuinka hyvin sen tuottama tieto ja palvelut tukevat Suomen keskeisten ympäristötavoitteiden saavuttamista ja kuinka hyvin ne vastaavat käyttäjien tarpeita. Suunnitelmakaudella toiminnan painotuksissa otetaan huomioon sektoritutkimusuudistuksen linjaukset.

Tulevalla kaudella kehitetään erityisesti alueita, joilla

- Tiedon ja palvelun kehittäminen vaikuttaa merkittävästi ympäristönsuojeluun,
- Asiakkailta saatu palaute on osoittanut tarpeet uudistaa toimintaa, ja
- Toiminnan kustannustehokkuutta voidaan nostaa merkittävästi.

Erityisesti Merentutkimuslaitoksen merensuojelua palvelevan toiminnan sekä tutkimusinfrastruktuurin liittäminen SYKEen ja merikeskuksen perustaminen vahvistavat merkittävästi SYKEN roolia merentutkimuksen ja -suojelun toimijana ja koordinaattorina.

Tutkimuksen ja asiantuntijapalveluiden painopisteitä ovat

- Ympäristöpolitiikan ja sen keinojen vaikuttavuus sekä ympäristönäkökulman integrointi muihin politiikka-alueisiin
- Ilmastonmuutoksen hillintä, erityisesti energiakysymysten ja yhdyskuntasuunnittelun kannalta, sekä ilmastonmuutokseen sopeutuminen
- Asumisen, maankäytön ja liikennejärjestelmien yhteensovittaminen ympäristönsuojelun näkökulmasta
- Kestävän tuotanto ja kulutus, erityisesti kestävän kehityksen, kasvun ja kilpailukyvyn suhteet, ekotehokkuus ja ohjauskeinot
- Innovatiivinen moni- ja poikkitieteellinen merensuojelua palveleva tutkimus
- Luonnon monimuotoisuuden suojeleminen erityisesti suhteessa maankäyttöön ja ilmastonmuutokseen
- Yhdennetyn vesien käyttö, hoito ja suojeleminen EU:n vesipolitiikan ja meristrategi-an toimeenpanemiseksi
- EU:n REACH- ja GHS -asetukset sekä eräät muut kemikaalien ympäristövaikutuksiin liittyvät asetukset
- Pysyvien, biokertyvien ja myrkyllisten aineiden (ns. PBT-aineet) riskit
- Luonnonvaroja, ympäristön tilaa, päästöjä sekä muita paineita ja riskejä kuvaavien tietovarastojen ja -järjestelmien entistä parempi käytettävyys päätöksenteon tukena.

SYKEN toiminnan vaikuttavuutta pyritään määrätietoisesti lisäämään kohdentamalla toimintaa entistä selkeämmin strategisesti tärkeiksi tunnistetuille alueille, parantamalla tuotetun tiedon ja palveluiden käyttökelpoisuutta ja varmistamalla niiden saatavuus.

Vaikuttavuuden strategiset tavoitteet

Strategiassa vaikuttavuudelle on asetettu seuraavat tavoitteet:

- SYKEN tutkimus- ja kehittämistoiminta on ennakoivaa. Tuloksia, tuotteita ja asiantuntijapalveluita hyödynnetään laajalti.
- SYKEllä on keskeinen rooli ympäristökysymysten ja -politiikan arvioinneissa ja kehittämisessä.
- SYKEN tietovarastot ja sähköiset palvelut vastaavat kansallisia ja kansainvälisiä tietotarpeita.

Tavoitteet strategisille mittareille:

Mediabarometri on SYKEstä riippumaton keino seurata SYKEN työn julkista näkyvyyttä ja yhteisökuvaa, jotka indikoivat vaikuttavuutta.

- Tavoitteena on SYKEN mediakuvan ja -palveluiden säilyttäminen vuoden 2005 tasolla, jolloin SYKE oli mediabarometrin menestynein julkisyhteisö. Mediakuvaindeksi oli 3,5 vuonna 2005. Mediakuvaindeksiin vaikuttavat tunnetuus, yhteisökuvan myönteisyys ja viestinnän toimivuus.

	2003	2005	2007	Tavoite 2010-2013
Mediakuvaindeksi	3,50	3,50	3,42	3,50
Julkisuusstrategia	3,73	3,71	3,59	3,71
Mielikuvat johdosta ja työntekijöistä	3,88	3,82	3,71	3,82
Mediakuvaindeksi / Sijoittuminen julkisyhteisöjen vertailussa	9.	2.	4.	1.-2.

Julkaisujen määrä julkaisutyypeittäin: Julkaisujen määrä antaa viitteitä vaikuttavuudesta, kun niitä tarkastellaan eri ryhmissä. Tieteelliset julkaisut kertovat SYKEN osallistumisesta tiedeyhteisöön ja teorioiden ja menetelmien kehitystyöhön. Ammatillisten julkaisujen määrä viestii puolestaan kyvystä tukea päätöksentekoa käytännön kysymyksissä. Populaarijulkaisujen määrä kertoo osallistumisesta julkiseen keskusteluun. Julkaisujen määrän kehitys eri julkaisufoorumeilla kertoo myös SYKEN työn tuloksista ja laadun hallinnasta, mutta tämä edellyttää yleensä julkaisu toiminnan yksityiskohtaista analysointia.

- Tavoitteena on väitöskirjojen, kansainvälisissä sarjoissa julkaistavien tieteellisten artikkelien sekä laajalevikkisten ammatillisten artikkelien määrän lisääminen T&K-toiminnan tulosten esittämisessä. Viimeksi mainittujen artikkelien julkaisemista suunnataan nykyistä enemmän ammattilehtiin ja kansainvälisiin julkaisuihin. Entistä enemmän tuloksia esitetään myös sähköisten verkkopalvelujen kautta.
- Tavoitteet SYKEN julkaisu tuotannolle julkaisutyypeittäin suunnitelmakaudella:

Julkaisutyyppi	Keskiarvo 2005 - 2007 Kpl/vuosi	Tavoitetaso 2010 - 2013 Kpl/vuosi
2010-2013		
Kpl/vuosi		
Väitöskirjat	8	10
Tieteelliset alkuperäisartikkelit kv. tie- teellisissä kausijulkaisuissa	134	200
Ammatilliset artikkelit	93	120
Laajalle yleisölle tarkoitetut kirjoitukset	80	110

2.3

Tulokset ja laadun hallinta

2.3.1

Tutkimustoiminnan ja asiantuntijapalveluiden yleiset linjaukset

Kiristyvät tuottavuustavoitteet, asiakasnäkökulman korostaminen ja toiminnan vaikuttavuuden parantamistarpeet edellyttävät SYKEN tutkimustoiminnalta ja asiantuntijapalveluilta entistä tiiviimpää yhteistyötä ja joustavaa resurssien käyttöä. Tähän pyritään vahvistamalla horisontaalisia, osastojen ja yksiköiden rajat ylittäviä prosesseja ja poistamalla sisäisistä rakenteista ja toimintamalleista syntyviä, joustavuutta haittaavia tekijöitä. Toiminnan sisältöä, suuntaamista ja organisointia tarkastellaan SYKEN kansainvälisen arvioinnin (2008) pohjalta.

Entistä useampiin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin sekä palvelutehtäviin osallistuu tutkijoita ja asiantuntijoita useasta SYKEN osastosta, ohjelmasta ja yksiköstä sekä ulkopuolisia kumppaneita. Myös tulosten loppukäyttäjät kytketään entistä tiiviimmin hankkeiden eri vaiheisiin. Ministeriöiden, alueellisen ympäristöhallinnon, kuntien ja elinkeinoelämän käytännön toiminnasta lähtevät tarpeet ovat keskeisiä kehitettäessä asiantuntija- ja viranomaispalveluja. ALKU-hanke vaikuttaa ainakin jossakin määrin SYKEN asiantuntijapalvelutoimintaan.

Ympäristökysymysten kokonaisvaltainen käsittely edellyttää jatkossa erityisesti yhteiskunnallisen osaamisen vahvistamista sekä yhteistyön tiivistämistä ja verkottumista muiden tutkimuslaitosten, yliopistojen, päättäjien ja elinkeinoelämän kanssa. Tämän mukaisesti SYKE osallistuu energia- ja ympäristötoimialan SHOKin (Strategisen huippuosaamisen keskittymä) toimintaan aktiivisesti. SHOKin tarkoituksena on tarjota tutkimuslaitoksille ja tutkimustuloksia hyödyntäville yrityksille uusi tapa tehdä tiivistä yhteistyötä keskenään. Keskittymät ovat sovelluslähtöisiä ja monitieteisyyttä tukevia. Tutkimusohjelmia ja hankkeita rahoittaa TEKES.

Tulevaisuudessa tutkimusta tehdään entistä enemmän yhteistyössä muiden sektoritutkimuslaitosten kanssa. Tätä tukee YM:n ja MMM:n sopimus ympäristö- ja luonnonvarakonsortiota. Konsortio toteuttaa yhteisiä tutkimusohjelmia ja seurantoja sekä tuottaa koordinoitusti asiantuntijapalveluita ja joitakin tutkimuksen tuki- ja infrastruktuuripalveluja. OPM:n vuoden 2008 lopulla valmistuva ehdotus sektori-tutkimuksen rakenteellisista muutoksista vaikuttaa SYKEN toimintaan.

SYKE vahvistaa yhteistoimintaansa yliopistojen ja muiden tutkimuslaitosten kanssa koordinoimalla ja edelleen kehittämällä Suomen pitkäaikaisen ympäristötutkimuksen verkostoa (FinLTSER). Lisäksi SYKE osallistuu EU:n tutkimusinfrastruktuurihankkeeseen LIFE-WATCH, jossa luodaan tämän toiminnan puitteet eurooppalaisella tasolla.

Ympäristötutkimuksen ja -osaamisen syventämiseksi ja kilpailukyvyn parantamiseksi laajennetaan kansainvälisiä yhteistyökumppanuuksia (muun muassa PEER-verkosto, Euroopan EPA-verkosto, EurAqua) ja lisätään tutkija- ja asiantuntijavaihtoa. Koska monet tärkeimmistä ympäristöpoliittisista päätöksistä tehdään kansainvälisesti, ennakoiva vaikuttaminen ja yhteistyö kansainvälisellä tasolla on tärkeä osa SYKE:n tehtäviä.

Kansainvälisen asiantuntijapalvelutoiminnan volyyymiä pyritään kasvattamaan laajentamalla asiakaskuntaa ja monipuolistamalla palveluita, hanketyyppejä ja yhteistyötapoja rahoittajien, kohdemaiden hallinnon sekä kansainvälisten organisaatioiden kanssa.

Suomen kehityspolitiikan uudet linjaukset korostavat ympäristöasioiden merkitystä kehitysyhteistyössä. Erityisesti ilmastonmuutos ja luonnonvarojen kestävä käyttö nostetaan esiin. Myös hallinnon osaamisen merkitystä korostetaan. Ulkoasiainministeriö otti vuonna 2008 käyttöön ns. institutionaalisen tuen rahoitusinstrumentin, joka tarjoaa valtion laitoksille entistä parempia mahdollisuuksia osallistua kehitysyhteistyöhön.

2.3.2

Linjaukset sektoreittain

Ilmastonmuutos ja ilmansuojelu

Tutkimustoiminnan painopiste siirtyy ilmastonmuutoksen ja ilman epäpuhtauksien aiheuttamista ympäristövaikutuksista ilmastonmuutoksen riskien ja ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen kokonaistarkasteluihin. Voimavaroja suunnataan erityisesti horisontaaliseen tutkimus- ja kehittämistyöhön, joka tähtää ilmastonmuutoksen hillintään ja ilmastonmuutosten riskien ja sopeutumistoimien arviointiin.

Ilmasto- ja energiapolitiikan tueksi arvioidaan eri politiikkatoimien ja ohjausmekanismien vaikutuksia. Arviointeja varten kehitetään skenaarioita sekä kokonaismallijärjestelmiä. Myös ilman epäpuhtauksien riskitarkastelut painottuvat entistä voimakkaammin.

Asiantuntijapalvelut tukevat ympäristöpoliittista päätöksentekoa erityisesti kansallisen ilmasto- ja energiastrategian, sopeutumisstrategian, kansainvälisen ilmasopimuksen, ilmapäästöjen kaukokulkeutumissopimuksen sekä EU:n ilmansuojeludirektiivien valmistelussa ja toimeenpanossa. Kioton mekanismien tukipalveluja pyritään jatkamaan.

Luonnon monimuotoisuus

Tutkimustoiminta tukee vahvasti muun muassa maatalouden tukijärjestelmien vaikutusten arviointia, ilmastonmuutokseen sopeutumista sekä Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman arviointia. Maankäytön ja maisemarakenteen muutosten sekä ilmastonmuutoksen vaikutusta biodiversiteettiin tutkitaan maanpeite- ja ilmas- toaineistojen ja mallintamisen avulla. Oulun alueellisessa toimipaikassa tutkitaan erityisesti sisävesien ja Joensuun alueellisessa toimipaikassa metsien ja kosteikkojen biodiversiteettiin liittyviä kysymyksiä.

Asiantuntijapalveluita ohjaa valtioneuvoston vahvistama Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävä käytön strategia ja sitä tukeva toimintaohjelma 2006-2016. Keskeisiä asiantuntijatehtäviä ovat Suomen uhanalaisten luontotyyppien suojelun kehittäminen, valmistautuminen EU:n luontodirektiivin kolmanteen raportointiin ja luontodirektiivin liitteiden tarkistustyöhön, uuden arvion laatiminen

Suomen uhanalaisista eliölajeista, lajistonsuojelun toteutusohjelman kokoaminen ja toimeenpano sekä Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) toisen vaiheen tehtäviin osallistuminen.

Kestävä kulutus ja tuotanto

Tutkimusta kohdennetaan entistä voimakkaammin tukemaan luonnonvarojen säästävää käyttöä ja ympäristövaikutusten vähentämistä kulutuksessa ja tuotannossa. Erityisesti paneudutaan arviointi- ja ratkaisumalleihin kasvihuonepäästöjen vähentämisen näkökulmasta.

SYKE parantaa tiedollisia ja menetelmällisiä valmiuksia kulutuksen ympäristövaikutusten vähentämiseksi sekä jätteiden synnyn ehkäisemiseksi ja jättemateriaalien hyödyntämisen tehostamiseksi. Elinkaariajatteluun perustuvissa kokonaistarkasteleissa parannetaan tietämystä toimenpiteiden kustannusvaikutuksista sekä erityisesti energian, liikenteen ja kaupan ympäristövaikutuksista. Vesihuollossa painottuvat riskien hallinta ja ekotehokkaat ratkaisut.

Valtakunnallisen jätesuunnitelman ja alueellisten jätesuunnitelmien toteuttamista sekä jätelainsäädännön kokonaisuudistusta tuetaan asiantuntijapalveluin. Seurantaan palvelemaan otetaan käyttöön uusia jätesuunnitelmien toteutumista kuvaavia indikaattoreita.

Haitalliset aineet ja kemikaalit

Haitallisten aineiden tutkimuksessa painottuvat maaperän suojelun sekä pohjavesivaikutusten yhdennetty tutkimus, haitallisten aineiden ympäristökäyttämisen arviointi mallien avulla, riskien arvioinnin ja hallinnan kokonaisvaltainen käsittely sekä haitallisten aineiden seurannan edelleen kehittäminen riskienhallinnan ja kansainvälisten velvoitteiden tarpeisiin. Erityisenä kohteena on haitallisten aineiden tutkimuksen kehittäminen Jyväskylän alueellisessa toimipaikassa.

Maaperän tilan tietojärjestelmää täydennetään ja ylläpidetään niin, että tieto pilaantuneista kohteista on tarkempaa ja paremmin kaikkien tarvitsijoiden saatavilla. Riskikohteiden kunnostusmenetelmien arvioinnissa ja käyttöönotossa edistetään innovatiivisia ja ekotehokkaita menetelmiä ja varmistetaan toteutusten laatu entistä paremmin. Suunnitelmakaudella osallistutaan EU:n valmistumassa olevan maaperänsuojeludirektiivin kansalliseen toimeenpanoon.

EU:n uudistuva kemikaali-, biosidi- ja kasvinsuojelulainsäädäntö sekä torjunta-aineiden kestävä käyttöä koskeva strategia edellyttävät sekä voimavarojen kohdentamista että kemikaalivalvonnan menettelytapojen muuttamista. REACH-asetuksen toimeenpanon valvonta käynnistetään ja hoidetaan valvojien ohjaamista ja koulutusta. SYKE osallistuu kansallisen kemikaaliohjelman suositusten toteuttamiseen.

Vesiensuojelu ja vesivarat

Vesiensuojelun ja vesivarojen tutkimuksella ja asiantuntijapalveluilla tuetaan valtioneuvoston vesiensuojelun suuntaviivat 2015 –periaatepäätöksen, vesienhoidon järjestämisestä annetun lain sekä tulvadirektiivin toimeenpanoa. Tutkimuksen ja asiantuntijapalveluiden suuntauksessa otetaan huomioon myös Suomen vesiohjelman, kansainvälisen vesistrategian sekä muiden uusien ohjelmien linjaukset. Ohjelmien

tavoitteena on parantaa vesialan osaamista Suomessa sekä lisätä vesialan osaamisen ja teknologian vientiä.

Vesistöalueiden ja vesivarojen hoidon ja suojelun tutkimuksessa korostuvat kokonaisvaltaiset tarkastelut, joilla etsitään yhteiskunnallisesti kestäviä ratkaisuja vesiensuojeluongelmiin sekä edistetään vesivarojen kestävää käyttöä. Vesistöalueiden monitavoitteista hallintaa varten kehitetään keskenään vuorovaikutuksessa olevia mallijärjestelmiä, vuorovaikutteista suunnittelua tukevia käytäntöjä ja menetelmiä sekä vesiensuojelutoimenpiteiden kustannustehokkuuden ja hyötyjen arviointia. Energia- ja ilmastokysymyksiin liittyvää vesienhoidon ja vesiensuojelun tutkimusta vahvistetaan.

Hydrologisessa palvelussa korostuu reaaliaikaisuus ja sen edellyttämät operatiiviset vaatimukset. Toiminnan suunnittelussa otetaan laajasti huomioon riskien hallinta, jonka avulla palvelut ja niiden laatu pyritään turvaamaan. Hydrologisia aineistoja, malleja, tietojärjestelmiä ja paikkatietoja käytetään myös selvitettyä ilmastomuutoksen vaikutuksia sekä kehitettäessä valuma-alueiden vesitalouden ja ravinnekuormituksen hallintaa.

Yhdyskuntien ja haja-asutusalueiden vesihuollon kehittämisen painopiste on maankäytön ja rakentamisen ohjauksessa ja kiinteistökohtaisten jätevesien käsittelyn toimivuudessa. Pohjavesien suojelun painopisteitä ovat pohja- ja pintavesien väliset yhteydet, maa-ainesten käytön vaikutukset sekä seurantojen yhteensovittaminen ja kokonaishallinta.

Merentutkimus ja -suojaus

SYKEN merkittävästi vahvistunut merentutkimus tuottaa tutkimustietoa erityisesti Itämeren suojelua palvelevan päätöksenteon tueksi. Painopisteitä tiedon tuotannossa ovat Itämeren ekosysteemin rakenne ja toiminta, niissä tapahtuvat muutokset sekä syyt muutoksiin. Monitieteellisissä tutkimuksissa yhdistyvät merestä tehtävät havainnot, kokeelliset tutkimukset, yhteiskuntatieteelliset tarkastelut ja numeeristen mallien kehittäminen.

Tutkimuksessa painottuu erityisesti suojelun politiikkavaihtoehtojen yhteiskunnallisten, taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten arviointi (Stern-arvio). Tavoitteena on löytää kustannustehokkaimmat ja vaikuttavimmat keinot Itämeren tilan parantamiseen. Useat SYKEN tutkimusohjelmat ja yksiköt tuottavat tietoa näiden tarkastelujen tueksi.

SYKEN merikeskus ylläpitää ja koordinoi SYKEN meriverkkoa, joka muodostaa kiinteän yhteistyöelimen SYKEN kaikille merentutkimukseen ja merensuojeluun liittyville toiminnolle. Näitä toimintoja ovat laboratorioanalytiikka ja sen kehittäminen, referenssilaboratoriotoiminta, öljyntorjunta, suojelupolitiikan tutkimus, valuma-alue-tutkimus, kaukokartoitus, globaalimuutosten tutkimus, haitallisten aineiden seuranta ja riskien tutkimus sekä luonnon monimuotoisuuden kartoitus ja tutkimus. SYKEN merikeskus ylläpitää myös merentutkimuksen tarvitsemaa tutkimusinfrastruktuuria, mukaan lukien tutkimusalukset Aranda ja Muikku sekä laboratoriotilat Kumpulassa, ja varmistaa sen kehittämisen kansalliseksi tutkimusinfrastruktuuriksi.

Ympäristövahinkojen torjunta

Ympäristövahinkojen torjunnassa kehitetään Suomenlahden torjuntavalmiutta ja riskien hallintaa. Torjuntatoimiin soveltuva kalusto on suurelta osin vanhaa, mikä merkitsee suuria investointitarpeita lähivuosina. Vuonna 2011 otetaan käyttöön öljyntorjuntaan tarkoitettu monitoimialus puolustusvoimien kanssa. Suunnitelma-

kaudella peruskorjataan merivoimien Halli ja rajavartiolaitoksen Merikarhu sekä suunnitellaan kaksi uutta monitoimialusta rajavartiolaitoksen kanssa. Vuonna 2012 pyritään aloittamaan ensimmäisen rajavartiolaitoksen monitoimialuksen hankinta. Varustamoliikelaitos ylläpitää öljyntorjunta- ja väylänhoitoaluksia sekä peruskorjaa niitä, mikä saattaa aiheuttaa käyttökorvausten korotustarvetta.

Laittomien päästöjen valvontaa ja vastuullisten saattamista korvausvelvollisiksi tehostetaan ylläpitämällä rajavartiolaitoksen valvontalentokoneissa nykyaikaisia öljypäästövalvontalaitteita. Tässä kuten muussakin öljyonnettomuuksien torjuntatyössä korostuu kansainvälisen yhteistyön tarve entisestään. Rannikon ja sisämaan ympäristövahinkojen torjuntavalmiutta tehostetaan aluepelastuslaitosten ja alueellisten ympäristökeskusten kanssa. Torjuntakaluston saatavuutta parannetaan valtion, kuntien ja yksityisten palveluntarjoajien yhteistyöllä.

Suunnitelmakaudella kehitetään kovaan merenkäyntiin ja jääolosuhteisiin soveltuvia torjuntamenetelmiä sekä kemikaalivahinkojen torjuntaa. Kehittämisessä korostuvat kansainväliset tutkimus- ja kehitysprojektit sekä yhteistyö IMO:n (International Maritime Organisation), EU:n ja HELCOMin kanssa samoin kuin yhteistyö Viron ja Venäjän viranomaisten kanssa.

Ympäristöpolitiikka

Ympäristöpolitiikan tutkimuksessa painottuvat arviot ympäristöpolitiikan ja sen toimeenpanon käytäntöjen vaikutuksista ja vaikuttavuudesta. Lisäksi korostuu tiedon tuottamisen, välittämisen ja hyödyntämisen sekä tietojärjestelmien kehittämisen tutkimus. Yhteiskunnallisen rakennemuutoksen ympäristöpoliittisista kysymyksistä korostuvat erityisesti energian ja luonnonvarojen hyödyntämisen analyysit. Tutkimustuloksia käytetään ympäristöpolitiikan valmistelussa ja toimeenpanossa, suunnitelmien ja ohjelmien laadinnassa sekä laajemmassa ympäristöasioiden hallinnassa.

Ympäristöasioiden ohjauskeinoihin liittyvät palvelut kohdistuvat ympäristölupamenettelyjen keventämiseen ja tehostamiseen sekä seurantaan ja ohjeistukseen. Parhaan käytettävissä olevan tekniikan (BAT) kehittämistä laajennetaan kansallisiin ja kansainvälisiin tarpeisiin sekä integroidaan haitallisten päästöjen hallinnan vastaaviin toimintasuunnitelmiin.

Geoinfomatiikka ja alueidenkäyttö

Geoinfomatiikan tutkimus- ja kehittämistoiminta tähtää ympäristön operatiiviseen seurannan menetelmien kehittämiseen (lumi, vesien laatu, maanpeite sekä öljyvahingot). Keskeisenä tavoitteena on luonnonvaroja ja ympäristöä koskevien tietojen ja tietojärjestelmien täysimittainen hyödyntäminen kansallisesti ja kansainvälisesti sekä tiedon tuottaminen politiikan ja päätöksenteon tueksi.

Kehittämistoiminnassa varmistetaan tietojen ja järjestelmien yhteensopivuus EU:n velvoitteiden (kuten Inspire-direktiivi) ja ohjelmien (kuten GMES/Kopernikus-ohjelma) kanssa. Järjestelmiä kehitetään edelleen palvelemaan paremmin ilmastomuutostutkimusta ja sopeutustoimien arviointia. Yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmä ja elinympäristön seurannan tietojärjestelmä yhdistetään käyttäjiä paremmin palvelevaksi kokonaisuudeksi.

Alueidenkäytön T&K-toiminnan haasteina ovat asumisen, maankäytön ja liikennejärjestelmien yhteensovittaminen siten, että väestön, elinkeinojen ja ympäristön tasapainoinen kehitys voidaan turvata. Tietojärjestelmien hyödyntämisessä kiinnitetään erityisesti huomiota kaupunkiseutujen kehittämiseen liittyvään tutkimukseen.

Ympäristöhallinnon paikkatietoinfrastruktuuria, kaukokartoituksen operatiivista toimintaa ja alueidenkäytön tietojärjestelmiä sekä näiden käyttöä kehitetään osana yleistä tukipalveluprosessia sekä SYKEN omaa toimintaa.

Laboratoriotoiminta

Valmiuksia toimia direktiivien, muiden säädösten ja kansainvälisten sopimusten edellyttämien mittaus- ja tutkimusmenetelmien vertailulaboratoriona kehitetään. Painopisteitä ovat biologisiin menetelmiin liittyvän vertailulaboratoriotoiminnan kehittäminen ja yhteistyö Mittatekniikan keskuksen kanssa sopimuslaboratoriotoiminnan kehittämisessä kemian alueelle.

Uusia mittausmenetelmiä ja -tekniikoita kehitetään ja sovelletaan säädösten ja sopimusten toimeenpanon tarpeisiin. Kehitystyö tukee myös valvontaa, tutkimusta ja vertailulaboratoriotoimintaa, kuten vertailumittausten järjestämistä alan toimijoille. Painopisteitä ovat edelleen haitallisten aineiden mittausmenetelmien ja asiantuntijuuden kehittäminen sekä nanoteknologian laajoista tuotesovelluksista aiheutuvien riskien ja hyödyntämismahdollisuuksien selvittäminen ja toimenpiteet ympäristösektorilla.

Ympäristöhallinnon laboratoriotoiminnan koordinoitua jatketaan. Laboratorion verkoston osaamista, toiminnan tuottavuutta sekä mittariston hyödyntämistä toiminnan kehittämisessä parannetaan edelleen.

Ympäristön seuranta

Ympäristön seuranta kehitetään ja toteutetaan uudistetun seurantaohjelman (2009-2012) mukaisesti. Tavoitteena on aiempaa voimakkaampi seurannan tarvelähtöisyys, seurantatulosten hyödyntämisen ja vaikuttavuuden varmistaminen sekä kustannustehokkaiden toimintatapojen ja tekniikoiden kehittäminen ja tehokas hyödyntäminen.

2.3.3

Tukipalveluiden linjaukset

Tietohallinto

Suunnitelmakaudella toteutuu useita valtionhallinnon rakenteellisia muutoksia, jotka vaikuttavat merkittävästi tietohallintostrategiaan ja IT-palveluiden järjestämiseen. Muuttuneessa ympäristössä korostuu ympäristötietovarantojen ja -tietojärjestelmien korkea laatu ja käytettävyys, tuottavuus, hyvä yhteistyö ulkoisten asiakkaiden ja kumppanien kanssa sekä palvelujen joustava tarjoaminen poikkihallinnollisesti. Aluehallintouudistuksen ja valtionhallinnon perustietotekniikkapalvelujen uudistuksen toteuduttua SYKEN IT-palveluiden painopiste siirtyy nykyistä enemmän ympäristöhallinnon ydintoimintaa tukeviin tietojärjestelmiin ja palveluihin.

SYKE osallistuu IT-hankkeiden suunnitteluun ja toteutukseen ja hoitaa ympäristöhallinnon IT-palvelukeskustehtäviä. SYKE huolehtii omalta osaltaan alueellisten ympäristökeskusten ja lupavirastojen ICT-toimintojen jatkumisesta keskeytyksettä. Valtion IT-palvelukeskuksen palveluja otetaan käyttöön asteittain, kun niitä alkaa olla saatavilla. Merentutkimuslaitoksesta siirtyvän toiminnan edellyttämä perustietotekniikan uudistaminen toteutetaan vuoden 2009 alkupuolella ja muiden tietojärjestelmien integrointi toteutuu asteittain tarkennetun suunnitelman pohjalta.

SYKEN tietopalveluja kehitetään sovittujen linjausten mukaisesti ympäristöhallinnon alan erikoiskirjastona, joka koordinoi yhteistyötä, karsii päällekkäisiä tehtäviä, kehittää yhteisiä työvälineitä ja järjestelmiä sekä huolehtii yhteisten menettelyohjeiden laatimisesta. Merentutkimuslaitoksesta siirtyvät kirjastopalvelut yhdistetään osaksi ympäristöhallinnon kirjastopalveluja.

Hallintopalvelut

Hallintopalveluissa suunnataan resursseja ydintoimintoja ja johdon päätöksentekoa tukevaan tiedon analysointi- ja raportointitoimintaan. Hallintotehtäviä tukevien sähköisten järjestelmien ja palveluiden sekä niihin liittyvien prosessien kehittämistä jatketaan. Hankinnoissa käytetään mahdollisimman paljon Hanselin puitesopimuksia sekä hallinnonalan yhteiskilpailutuksia.

Viestintä ja verkkopalvelut

Viestintä toimii entistä enemmän verkottuneesti ja poikkihallinnollisesti. Erityisesti verkkopalveluja toteutetaan yhteistyössä uudistuneen aluehallinnon kanssa. Sisäisten ja ulkoisten viestintäpalveluiden käyttökelpoisuutta lisätään kehittämällä ajankohtaisviestintää, sähköistä tietopalvelua sekä kohdentamalla viestintää tietyille painopisteille.

2.3.4

Laadun hallinta

Laadun kehittäminen sekä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen

Strategiassa laadun hallinnalle on asetettu seuraavat tavoitteet:

- Tuotteet ja palvelut ovat laadukkaita, kilpailukykyisiä ja käyttökelpoisia.
- Sidosryhmät ja asiakkaat arvostavat SYKEä.
- Sisäinen ja ulkoinen yhteistyö on toimivaa ja siinä hyödynnetään tehokkaasti eri alojen asiantuntemusta.

Suunnitelmakaudella erityisiä kehittämiskohteita ovat sisäinen yhteistyö, palvelunäkökulman vahvistaminen sekä tiedon tarjoaminen asiakkaille ja sidosryhmille käyttökelpoisessa muodossa. Keskeiseksi kehittämistarpeeksi on noussut myös organisaation eri tasoilla toteutettavien, toiminnan suunnitteluun, ohjaukseen ja laatuun sekä osaamisen kehittämiseen liittyvien hankkeiden kokoaminen yhteen sekä niiden parempi koordinointi.

Tuottavuusohjelmassa korostetaan prosessien kehittämisen tärkeyttä. Prosessien yksinkertaistaminen ja käytäntöön vienti edellyttävät uutta osaamista ja uudenlaisia ratkaisuja. Tuottavuuden parantamisen kannalta resurssien joustava käyttö yli osasto- ja yksikkörajojen on tärkeää. Strategisen ohjauksen vahvistamiseen liittyy tärkeänä osana strategisten mittareiden käyttöönotto.

Euroopan laatupalkinnon mukainen kevennettynä menettelynä tehty itsearviointi keväällä 2008 ja vuoden 2008 lopulla toteutettava SYKEN kansainvälinen arviointi tuottavat aineistoa tulevien kehittämishankkeiden määrittelyn ja toiminnan suuntaamisen tueksi. SYKEN nykyinen organisaatio on voimassa vuoden 2009 loppuun, ja mahdollisia muutostarpeita tarkastellaan vuoden 2009 aikana. Uudistetut rahoitus- ja

henkilöstöstrategiat tukevat osaltaan muutoksen hallintaa sekä määrittelevät tulevien kehittämislinjausten ja hankkeiden sisältöä.

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä (Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategia, YETT 2006) asetettujen tavoitteiden mukaisesti päivitetään SYKEN valmiussuunnitelma, osallistutaan ympäristöhallinnon valmiuden kehittämiseen ja valmiusharjoituksiin sekä edistetään ennalta varautumista YETT:ssä määritellyissä strategisissa tehtävissä ympäristöhallinnon toimialalla.

Tavoite strategiselle mittarille:

Asiakas-/sidosryhmiltä saadut arvioinnit: SYKE on kerännyt yksittäisiltä toimintalueilta (koulutustilaisuudet, laboratoriopalvelut, erityiset arviointihankkeet) asiakaspalautetta. Systemaattisia, laajasti asiakaskuntaa luotaavia selvityksiä ei ole tehty. Tavoitteena on kehittää www-pohjainen sähköpostikysely, joka antaisi yleistietoa SYKEN asiakkaiden kokemuksista SYKEstä yhteistyökumppanina, palvelujen tarjoajana ja kehittäjänä. Kyselyn perusteella voidaan tehdä johtopäätöksiä SYKEN tuloksista ja laadun hallinnasta. Samalla saadaan lisätietoa SYKEN työn vaikuttavuudesta.

2.4.Rahoitus ja toiminnallinen tehokkuus

2.4.1

Rahoitus

Määrärahat on esitetty voimassaolevan menokehyksen pohjalta ottaen huomioon vuoden 2009 talousarvioesitys ja siinä SYKEN menokehyksiin esitetyt muutokset. Määrärahaesityksiin ei ole sisällytetty varausta uusiin palkankorotuksiin. Menojen perussuunnitelman lisäksi toimintamenomomentille on esitetty kehusehdotukset palvelusopimustehtävien hoitoon YM:stä saatujen määrärahojen siirtämisestä SYKEen, alueellistamisesta aiheutuvista lisäkustannuksista sekä lisämäärärahasta EU:n REACH-asetuksen mukaisten tehtävien hoitamiseen.

Toimintamenot

SYKEN perustoiminnan rahoituksesta pääosa sitoutuu palkkoihin, kiinteistö- ja atk-menoihin sekä muihin kiinteisiin menoihin. Projektien perustoiminnan menoja rahoitetaan budjettirahoituksen ohella ulkopuolisen rahoituksen yleiskustannuskatteilla. Suunnitelmakaudella korostuu tarve säästöjen aikaansaamiseen ja voimavarojen uudelleen kohdentamiseen useiden menopaineiden takia. Tuottavuushankkeen edellyttämä resurssien vähentäminen heikentää SYKEN mahdollisuuksia uudelleen kohdentamisiin. Tällä hetkellä tiedossa olevat tuottavuushankkeen mukaiset toimintamenomomentin leikkaukset ovat yhteensä noin 1 milj.euroa vuosina 2008-2013.

Uusista tehtävistä, YM:n ja MMM:n palvelusopimuksen rahoittamisesta, alueellistamisesta sekä yleisestä kustannustason noususta aiheutuvista menopaineista pieni osa katetaan toimintamenomomentin määrärahojen lisäyksellä. Voimavaroja on myös tarpeen kohdentaa strategisesti kehitettävillä tehtävälueille. SYKEN rahoitusstrategian mukaisesti tarkoituksena on muun muassa karsia nykyisiä tehtäviä ja selkiyttää tehtäväjakoja niiden hoitamisessa, tehostaa tehtävien hoitoa ja yksinkertaistaa sisäisiä prosesseja sekä keskittää palveluja SYKEN sisällä ja ulkoistamisen avulla. Lisäksi kustannusten kasvua pyritään hillitsemään muun muassa kustannustehokkailla tilaratkaisuilla sekä etäneuvottelujen lisäämisellä.

Palvelusopimuksen eräiden tehtävien hoitaminen edellyttää määrärahojen pysyvää siirtämistä ympäristöministeriöstä SYKEen. Määrärahan siirtoesitys 1 milj.euroa vastaa YM:n vastuulle sovitun 15 htv:n aiheuttamia kustannuksia. SYKE puolestaan huolehtii SYKEssä toteutettavien 3 htv:n vuotuisten kohdennusten aiheuttamista kustannuksista. Siirto on sisällytetty kehusehdotukseen vuodesta 2010 alkaen, johon mennessä SYKE on omalta osaltaan tehnyt sovitut kohdennukset.

Tutkimus- ja asiantuntijatehtävien alueellistamisesta aiheutuvien vuotuisten lisäkustannusten on arvioitu olevan suunnitelmakaudella 1 milj.euroa. Rahoitus on sisällytetty kehusehdotukseen toimintamenomomentin menokehyksen lisäyksenä.

SYKE ei ole saanut valtion talousarviossa rahoitusta REACH-asetuksen mukaisten tehtävien hoitamiseen. Kehusehdotukseen on sisällytetty 0,2 milj.euron lisämääräraha näihin tehtäviin.

Merentutkimuslaitoksen uudelleen järjestelyssä SYKELLE siirtyvä 4,6 milj.euron toimintamenomääräraha sekä Itämeren suojelun tutkimusohjelman resurssit kohdennetaan merentutkimukseen liittyviin tehtäviin vuodesta 2009 alkaen. Tutkimusalue Arandaan liittyvien menojen osuus em. määrärahasta on noin 1,1 milj.euroa.

Öljyntorjuntakeskuksen perustamiseksi Porvooseen on vuoden 2009 talousarvioesitykseen sisällytetty 0,6 milj.euron määräraha, mistä 0,4 milj.euroa on kertamenoa perustamiskustannuksiin.

Ulkopuolinen rahoitus

Ulkopuolista rahoitusta hankitaan ensisijaisesti SYKEN perustehtäviä tukevaan toimintaan. Sen osuus toiminnallisesta rahoituksesta on viime vuosina ollut noin 40%. Merentutkimuslaitoksen siirto sekä öljyntorjuntakeskuksen perustaminen lisäävät toimintamomentin määrärahaa niin, että ulkopuolisen rahoituksen osuus pienenee hiukan yli 30 prosenttiin vuonna 2009. Tavoitteena on lisätä sen osuus 35 prosenttiin toiminnallisesta rahoituksesta suunnitelmakauden loppuun mennessä. Kilpaillun rahoitusosuuden kasvu todennäköisesti jatkuu. Ulkopuolisen rahoituksen hankintaa tehostetaan ja kannattavuutta parannetaan.

T&K-toiminnassa pyritään verkostoitumisen lisäämiseen, suurempiin hankekokoisuuksiin ja useampivuotisiin hankkeisiin. Tärkeimpiä kotimaisia rahoittajia ovat YM, MMM, Suomen Akatemia ja Teknologian tutkimuskeskus Tekes. Vuonna 2009 otetaan käyttöön projektinhallintajärjestelmä projektien suunnittelun ja seurannan tehostamiseksi.

Julkisen sektorin rahoitukseksi arvioidaan suunnitelmakaudella keskimäärin noin 8 milj.euroa/ vuosi. Muista ulkopuolisista rahoituslähteistä arvioidaan saatavan noin 4 milj.euroa/ vuosi, josta EU-rahoituksen osuuden arvioidaan olevan noin puolet.

Maksullisen toiminnan tulojen arvioidaan pysyvän vähintään nykytasolla (4,5 milj.euroa/ vuosi). Tuloista noin puolet on vientihankkeiden tuloa. Vientihankkeissa keskitytään SYKEN erityisosaamista edellyttäviin hankkeisiin, joiden avulla SYKEN kansainvälinen tunnettuus ja henkilöstön kansainvälistyminen lisääntyvät. Lisäksi hallinnonalan sisäisten palvelujen myynti on noin 0,5 milj.euroa vuodessa.

Ympäristövahinkojen torjunta (momentti 35.10.20)

Momentin määrärahaehyksessä oleva 5 milj.euron lisäys vuosille 2010-2012 on tarkoitettu alusten peruskorjaukseen ja uusien monitoimialusten suunnitteluun. Uudet alushankinnat ja niiden rahoitus käsitellään vuosien 2010-2014 kehysneuvottelujen yhteydessä. Tarkoituksena on parantaa erityisesti Suomenlahden öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntavalmiutta kansainvälisen liikenteen kasvun aiheuttamien ympäristövahinkojen riskin lisääntyessä.

Muut momentit

SYKE budjetoit vesiensuojeluinvestointeihin sekä vesihuoltolaitteiden rakentamiseen myönnettyjen korkotukilainojen korkotuet (momentit 35.10.61 ja 30.50.30). Valtiokonttori hoitaa tukien maksatuksen. Korkotuki momentin 35.10.61 lainoihin päättyy suunnitelmakaudella.

Rahoitustaulukot

Peruslaskelma

Toiminnallisen rahoituksen arvioidaan kehittyvän seuraavasti vuosina 2009-2013 (M€):

	2009 TAE	2010	2011	2012	2013
Suora budjettirahoitus	32,7	31,8	31,4	31,3	31,3
Ulkopuolinen rahoitus	15,5	15,8	16,1	16,5	17,0
- ympäristöministeriö *	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
- muu julkisen sektorin rahoitus	3,5	3,5	3,7	3,8	4,0
- budjetin ulkopuolinen rahoitus	3,5	3,8	3,9	4,0	4,2
- maksullisen toiminnan tulot	4,5	4,5	4,5	4,7	4,8
Yhteensä	48,2	47,6	47,5	47,8	48,3

Valtioneuvoston kehyspäätöksissä tutkimusrahoitukseen tehdyt leikkaukset heijastuvat todennäköisesti ympäristöministeriöstä SYKELLE tulevaan rahoitukseen. Aluehallinto-, Valt-IT- ja valtion laboratoriohankkeiden sekä muiden mahdollisten uudistusten rahoitusvaikutuksia ei ole huomioitu em. luvuissa.

Rahoituksen arvioidaan kehittyvän momenteittain seuraavasti vuosina 2009-2013 (M€):

	2009 TAE	2010	2011	2012	2013
TULOT					
12.35.10 Korvaukset ympäristövahinkojen torjuntatoimista	4,2	5,0	5,0	5,0	5,0
MENOT					
35.01.04 Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot	32,7	31,8	31,4	31,3	31,3
35.10.20 Ympäristövahinkojen torjunta	4,2	4,2	9,2	9,2	9,2
35.10.61 Ympäristönsuojelun edistäminen	0,1	0,1	0,1		
30.50.30 Vesihuoltolaitteiden rakentamisen korkotuki	0,7	0,5	0,3	0,3	0,2

Kehysehdotus

Momentille 35.01.04 esitetään 1 milj.euroa palvelusopimuksen eräiden tehtävien hoitamisen edellyttämien määrärahojen siirtämisenä YM:stä SYKEen, 1 milj.euroa alueellistamisen lisäkustannuksina sekä 0,2 milj.euroa REACH-asetuksen toimeenpanosta aiheutuviin tehtäviin.

Kehysehdotuksen mukainen toiminnallisen rahoituksen kehitys vuosina 2009-2013 (M€):

	2009 TAE	2010	2011	2012	2013
MENOT					
35.01.04 Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot	32,7	34,0	33,6	33,5	33,5

Toiminnallinen tehokkuus

Strategiassa toiminnan tehokkuudelle on asetettu seuraavat tavoitteet

- Keskeiset tehtävät ja niille asetetut vaatimukset vastaavat SYKEN voimavaroja ja rahoitusrakennetta.
- Toiminta on taloudellista, tehokasta ja joustavaa.
- Tiedonhallinta on korkealla tasolla.

Tavoitteet strategisille mittareille:

Rahoitusjouston määrä: Rahoitusjoustolla tarkoitetaan sitä rahamäärää, jota ei vuoden alussa ole sidottu toiminnan ylläpitoon. Se kuvaa SYKEN mahdollisuuksia reagoida nopealla aikavälillä äkillisiin resurssitarpeisiin sekä suunnata toimintaa joustavasti. Rahoitusjousto indikoi toiminnallista tehokkuutta varmistamalla tarvittavien säästöjen syntymisen.

- SYKEN kiristyneen taloustilanteen takia sitomattoman rahoitusosuuden arvioidaan alenevan noin 0,5 milj.euroon vuoden 2009 alussa. Sitomaton rahoitusosuus pyritään lisäämään 1,5 milj.euroon suunnitelmakauden loppuun mennessä.

Valikoitujen tuotteiden ja palveluiden tuottavuus: SYKE on systemaattisesti kerännyt tietoa eräiden tuotteiden ja palveluiden yksikkökustannuksista. Tarkoitus on laajentaa yksikkökustannusten arviointia nykyistä kattavammasi niin, että sillä voidaan seurata merkittäviä resurssien käytön alueita ja arvioida tuottavuutta. Lisäksi tarkastellaan mahdollisuuksia arvioida laajempien kokonaisuuksien kuten tutkimustoiminnan tuottavuutta. Seurantajärjestelmää kehitetään yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa ja se otetaan käyttöön ennen suunnitelmakauden alkua.

- Tuottavuutta parannetaan kehittämällä verkostoyhteistyötä, uudistamalla toimintaprosesseja, karsimalla tehtäviä, uusimalla ja parantamalla tietojärjestelmiä, laajentamalla sähköisiä verkkopalveluita ja kehittämällä palvelutuotantoa asiakaspalautteiden pohjalta. Kansainvälisen raportoinnin tehokkuutta lisätään kehittämällä prosesseja ja työmenetelmiä sekä tarkistamalla työnjakoa muiden laitosten ja toimijoiden välillä.

Toimipaikat

SYKE toimii vuonna 2009 Helsingissä kolmessa toimipisteessä, Töölössä, Hakuninmaalla ja Kumpulassa. Tavoitteena on keskittää SYKEN Helsingin toiminnot Viikkiin yliopiston, Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen ja RKTL:n toimitilojen läheisyyteen. Sijainti kampusalueella toisi runsaasti synergiaetuja ja vahvistaisi edelleen alueelle muodostuvaa ympäristöalan osaamiskeskittymää. SYKEN alueellisten toimipaikkojen toimitilasuunnitelmat laaditaan suunnitelmakauden alussa.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Strategiset tavoitteet

Strategiassa henkisten voimavarojen hallinnalle ja kehittämiselle on asetettu seuraavat tavoitteet:

- Sykeläisillä on kyky, halu ja edellytykset tehdä työtä.
- Sykeläisten osaaminen on korkeatasoista ja sitä kehitetään jatkuvasti.
- SYKE on myös kansainvälisesti kiinnostava työyhteisö.

Tavoitteet henkilöstömittareille:

Työyhteisön toimivuus: Työyhteisön toimivuudesta kerätään systemaattisesti tietoa joka toinen vuosi menetelmällä, joka mahdollistaa laajan vertailun valtionhallinnossa. Tulokset heijastavat SYKEN henkisten voimavarojen hallintaa.

- Vuoden 2008 kyselyn perusteella työtyytyväisyysindeksi on 3,43, mikä on valtionhallinnon keskimääräistä tasoa korkeampi. Tavoitteena on, että suunnitelmakauden lopulla työtyytyväisyysindeksi on vähintään 3,5.

Muita keskeisiä mittareita ovat koulutustaso, vaihtuvuus, sairauspoissaolot ja henkilöstön kehittämisen mittarit.

	Toteuma 2007	Arvio 2008	Tavoite 2009	Tavoite 2010	Tavoite 2011	Tavoite 2012	Tavoite 2013
Työyhteisön toimivuus		Toteuma 3,43		3,45		3,50	
Henkilöstön määrä (htv)	575	575	633	618	607	604	604
Määräaikaisten osuus (%)	21	20	19	18	18	18	18
Korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus (%)	72	72	72	72	72	72	72
Henkilöstökoulutus (työpäivää/htv)	3	4	4	4	4	4	4
Sairauspoissaolot (työpäivää/htv)	8,6	8,0	7,8	7,6	7,4	7,2	7,0
Johtamisen erikoisammattitutkinnon suorittaneiden määrä	-	-	12	-	-	-	-
Ympäristöekonomian Diploma-ohjelman suorittaneiden määrä	-	-	-	19	-	-	-

Aluehallinto-, Valt-IT- ja valtion laboratoriohankkeiden sekä muiden mahdollisten uudistusten henkilöstövaikutuksia ei ole huomioitu em. luvuissa.

Voimavarojen suuntaaminen

Voimavaroja pyritään suuntaamaan uusien tarpeiden mukaisesti. Tutkimuksen ja asiantuntijapalveluiden painopiste on siirtymässä puhtaasti luonnontieteellis-teknisestä näkökulmasta kokonaisvaltaisempiin, yhteiskunnallis-taloudellisiin tarkas-

teluihin. Suunnitelmakaudella resursseja pyritään kohdentamaan ja vahvistamaan erityisesti seuraaville aloille:

- Vuorovaikutteinen suunnittelu ja päätöksenteko
- Ympäristötalous
- Energia- ja ilmastoasiat
- Kestävän tuotannon ja kulutuksen kysymykset
- Maisema- ja yhdyskuntarakenteen muutos
- Kemikaalikysymykset
- Uusien teknisten menetelmien ja apuvälineiden, muun muassa kaukokartoituksen laajempaan hyödyntämiseen sekä tietovarastojen ja -järjestelmien kehittämiseen ja käytettävyyden parantamiseen liittyvä osaaminen. Varsinkin ympäristön seurannassa ja raportoinnissa on saavutettavissa tuottavuushyötyjä uuden teknologian avulla.

Osastojen ja yksiköiden välistä yhteistyötä tehostetaan henkilöressurssien kohdentamisessa tärkeimmiksi tunnistetuille ja uusille toiminnan osa-alueille. Mahdollisuuksia suuntautua uusiin tehtäviin parannetaan muun muassa koulutuksella, mentoiminnalla ja sisäisellä tehtäväkierrolla. Suuntautuminen uusiin tehtäviin edellyttää esimiehiltä ja henkilöstöltä sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin sekä uudistumis- ja muutosvalmiutta. SYKEä ohjaavat ministeriöt ovat tärkeässä roolissa, kun tehtävien painopisteitä muutetaan tulevien haasteiden mukaisesti.

Asiantuntijatoimintaan liittyvien palveluiden kysyntä vähenee muun muassa luontoinventoinneissa ja geotekniikan tehtävissä. Tutkimustoiminnassa teknis-luonnontieteellisen vesitutkimuksen tarve pienenee. Jo supistetuilta toimialueilta (happamoitumisen, metsätalouden vesistövaikutusten, yhdyskuntajätevesien, plankton ekologian sekä ekologista luokittelua tukeva tutkimus) kohdennetaan voimavaroja kehitettävien ja uusien tehtäväalueiden tutkimukseen.

Henkilöstömäärän kehitys

Henkilöstön määrän arvioidaan kehittyvän seuraavasti vuosina 2009-2013 (htv):

	2009 TAE	2010	2011	2012	2013
Arvio koko henkilöstön määrästä 31.12.2008	583				
Tuottavuusohjelman mukaiset vähennykset					
- Vähennykset SYKE:n kehityksessä	- 11	- 9	- 8	- 2	
- Vähennykset MTL:n kehityksessä	- 2	- 2	- 2	- 1	
Lisäykset vuoden 2009 talousarviossa					
- Lisäykset MTL:n siirrosta	+ 60				
- Lisäykset öljyntorjuntakeskuksen perustamisesta	+ 3				
- Vähennykset aluehallintoon siirrettävien patoturvallisuus- ja säännöstelytehtävien johdosta		- 4	- 1		
Koko henkilöstön määrä (ulkopuolisella rahoituksella noin 200 htv)	633	618	607	604	604

Aluehallinto-, Valt-IT- ja valtion laboratoriahankkeiden sekä muiden mahdollisten uudistusten henkilöstövaikutuksia ei ole huomioitu em. luvuissa.

Henkilöstöä kohdennetaan SYKEN henkilöstösuunnitelman 2007-2011 pohjalta. Tavoitteena on määrältään ja rakenteeltaan riittävät henkilöstöresurssit keskeisten tehtävien hoitamiseen. Henkilöstösuunnitelma tarkennetaan suunnitelmakaudelle ottaen huomioon Merentutkimuslaitokselta siirtyvä henkilöstö sekä uudet tuottavuustavoitteet. Vuosittain tehdään tarkempi henkilöstön kohdentamissuunnitelma. Vuosina 2006-2008 tuottavuusohjelman mukaiset tai muut vähennykset sekä siirrot ympäristöhallinnon palveluysikköön olivat yhteensä 16 htv.

Toimintamenomomentilta vapautunee eläkkeelle lähtöjen kautta noin 110 virkaa ja tehtävää vuosina 2006-2013. Näistä 47 vakanssia käytetään tuottavuusohjelman toteuttamiseen. Jäljelle jäävät noin 60 vakanssia kohdennetaan alueellistamisen (15 htv vuosina 2005-2011) ja palvelusopimuksen toteuttamiseen (15 htv vuosina 2006-2010) sekä jatkuvien ja täysin uusien tehtävien hoitamiseen. Myös muun poistuman (vuosittain 3-5 henkilöä) kautta vapautuvien vakanssien uudelleen kohdentamista tarkastellaan tapauskohtaisesti.

Toimintamenomomentin henkilöstön määrään vaikuttaa keskeisesti valtion tuottavuusohjelma. SYKEN henkilöstön kokonaismäärän arvioidaan olevan noin 604 htv vuonna 2013. Tuottavuusohjelman vaikutukset kohdistuvat koko henkilöstöön niin, että suurella osalla tehtävät muuttuvat tai painottuvat uudella tavalla. Muutokset toteutetaan toimintoja priorisoimalla, työprosesseja ja -tapoja kehittämällä ja edistämällä henkilöstön liikkuvuutta. Määräaikaisen henkilöstön asemaa parannetaan vakinaistamalla pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavia henkilöitä. Tavoitteena on, että määräaikaisia henkilöitä on alle 20% henkilöstöstä.

YM:n hallinnonalan alueellistamista ja kehittämistä koskevien selvitystöiden pohjalta uudistetaan eräiden toimintojen työnjakoja ja palvelujen tuotantoprosesseja. SYKEN Oulun alueelliseen toimipaikkaan keskitetään voimakkaasti muutettujen vesien sekä valuma-aluekokonaisuuksien tutkimusta ja asiantuntijapalveluja. Jyväskylään keskitetään haitallisten aineiden kiertoon ja järvien suojeluun liittyvä tutkimus sekä vesienhoitoa palvelevaa vesibiologista tutkimusta ja asiantuntijapalveluja. Joensuuun alueellistetaan uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käytön tutkimus- ja hallintatehtäviä. SYKEN asiantuntijapalvelutehtäviä tarkastellaan lisäksi aluehallinnon muutosten yhteydessä.

SYKEN tarkoituksena on alueellistaa sekä toimintamenomomentilta että ulkopuolisella rahoituksella palkattua henkilöstöä niin, että alueellistettujen tehtävien määrä vuonna 2011 on noin 50 htv ja vuonna 2015 noin 100 htv. Alueellisten toimipaikkojen suunnitelmalliseksi kehittämiseksi SYKE laatii niiden toiminnan ja voimavarojen kehittämissuunnitelmat vuoteen 2015 asti jo ennen suunnitelmakauden alkua.

2.5.4

Henkilöstön kehittäminen

Henkisten voimavarojen hallintaa ja kehittämistä ohjaavat henkilöstöstrategia 2008-2011, henkilöstösuunnitelma sekä henkilöstön kohdentamissuunnitelma. Henkilöstöstrategian toteutuksessa huomiota kiinnitetään muutoksen hallintaan, johtamisen ja esimiestoiminnan kehittämiseen, osaamisen kehittämiseen, työhyvinvointiin sekä palkitsemisjärjestelmien toimivuuteen. Henkisiä voimavaroja kuvaavaa raportointia parannetaan muun muassa henkilöstötilinpäätöstä ja palkkausjärjestelmän tilastointia kehittämällä.

Osaamisen kehittämisessä ja turvaamisessa tavoitteena on ylläpitää ja kehittää korkeatasoista osaamista SYKEN strategian ja toimintaympäristön muutosten kannalta keskeisillä osaamisen alueilla. Toimintayksiköiden osaamisen kehittämissuunnitelmia toteutetaan osana toiminnan suunnittelua ja seurantaa. Myös SYKEN merikeskukselle laaditaan osaamisen kehittämissuunnitelma ja henkilöstölle yksilölliset

kehittymissuunnitelmat sekä toteutetaan erityinen hanke yhteisen organisaatiokulttuurin edistämiseksi.

Substanssiosaamisen kehittämisen keskeinen haaste on monitieteellisyyden ja yhteiskunnallisen näkökulman huomioiminen. Haasteeseen pyritään vastaamaan muun muassa ympäristöekonomian täydennyskoulutusohjelmalla (2008-2010), joka toteutetaan yhteistyössä Helsingin yliopiston ja muiden sektoritutkimuslaitosten kanssa. Esimies- ja johtamistaitoja kehitetään pitkäjänteisesti kaikilla esimiestasoilla. Menetelmäosaamisen kehittämistä jatketaan ja kansainväliseen toimintaan sekä sihteerien ammatinhallintaan liittyvää osaamista lisätään.

KUVAILOLEHTI

Julkaisija	Suomen ympäristökeskus SYKE			Julkaisu-aika Helmikuu 2009
Tekijä(t)	Oili Soinisalo ja Ismo Tiainen (toim.)			
Julkaisun nimi	Suomen ympäristökeskuksen toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2010 - 2013			
Julkaisusarjan nimi ja numero	Suomen ympäristökeskuksen raportteja 4/2009			
Julkaisun teema				
Julkaisun osat/ muut saman projektin tuottamat julkaisut	Julkaisu on saatavissa myös internetissä: www.ymparisto.fi/julkaisut			
Tiivistelmä	Julkaisu sisältää suunnitelman Suomen ympäristökeskuksen toiminnasta ja taloudesta vuosina 2010 - 2013 tulosprisman jäsentelyn mukaisesti. Suunnitelmassa on kuvattu toimintaympäristön muutoksia ja laitoksen strategiaa; mm. toiminta-ajatus, visio vuoteen 2015 sekä strategiset mittarit. Edelleen on kuvattu toiminnan vaikuttavuutta ja esitetty strategiset tavoitteet ja painopisteet. Suunnitelmassa on käsitelty myös SYKEN rahoituksen, henkilöstön ja toimitilojen kehittymistä suunnitelmakaudella			
Asiasanat	Suomen ympäristökeskus, ympäristö, strategia, tavoite, mittari, henkilöstö, talous, toimitilat			
Rahoittaja/ toimeksiantaja				
	ISBN 978-952-11-3369-5 (nid.)	ISBN 978-952-11-3370-1 (PDF)	ISSN 1796-1718 (pain.)	ISSN 1796-1726 (verkkoj.)
	Sivuja 33	Kieli suomi	Luottamuksellisuus julkinen	Hinta (sis. alv 8 %) ---
Julkaisun myynti/ jakaja	Suomen ympäristökeskus SYKE PL 140, 00251 Helsinki Puh. 020 690 183 Sähköposti: neuvonta.syke@ymparisto.fi , www.ymparisto.fi/syke			
Julkaisun kustantaja	Suomen ympäristökeskus SYKE PL 140, 00251 Helsinki			
Painopaikka ja -aika	Edita Prima Oy, Helsinki 2009			

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare	Finlands miljöcentral SYKE			Datum February 2009
Författare	Oili Soinisalo och Ismo Tiainen (ed.)			
Publikationens titel	Suomen ympäristökeskuksen toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2010 - 2013 (Finlands miljöcentrals verksamhets- och ekonomiplan för åren 2010 till 2013)			
Publikationsserie och nummer	Suomen ympäristökeskuksen raportteja 4/2009			
Publikationens tema				
Publikationens delar/ andra publikationer inom samma projekt	Publicationen finns tillgänglig på internet. www.ymparisto.fi/julkaisut			
Sammandrag	<p>Publikationen omfattar en plan om Finlands miljöcentrals (SYKE) verksamhet och ekonomi för åren 2010 - 2013 enligt en resultatprismadisposition. I planen beskrivs förändringar i verksamhetsmiljön och institutets strategi; bl.a. verksamhetsidéen, visionen fram till år 2015 samt de strategiska måtarna. Vidare redogörs för verksamhetens verkningfullhet och de strategiska målsättningarna och tyngdpunkterna presenteras. Resultaten beskrivs sektorvis och de strategiska målen och måtarna för kvalitetskontrollen uppvisas. I planen behandlas även hur SYKEs finansiering, personal och lokaler utvecklas under planeringsperioden.</p>			
Nyckelord	Finlands miljöcentral, miljö, strategien, målsättningar, mätare, personal, ekonomi, lokaler			
Finansiär/ uppdragsgivare				
	ISBN 978-952-11-3369-5 (hft.)	ISBN 978-952-11-3370-1 (PDF)	ISSN 1796-1718 (print)	ISSN 1796-1726 (online)
	Sidantal 33	Språk finska	Offentlighet offentlig	Pris (inneh. moms 8 %) ----
Beställningar/ distribution	Finlands miljöcentral SYKE PB 140, 00251 Helsingfors Tfn. +358 20 690 183 Epost: neuvonta.syke@ymparisto.fi , www.miljo.fi/syke s			
Förläggare	Finlands miljöcentral SYKE, PB 140, 00251 Helsingfors			
Tryckeri/tryckningsort -år	Edita Priima Ab, Helsingfors 2009			

ISBN 978-952-11-3369-5 (nid.)
ISBN 978-952-11-3370-1 (PDF)
ISSN 1796-1718 (pain.)
ISSN 1796-1726 (verkkokj.)